

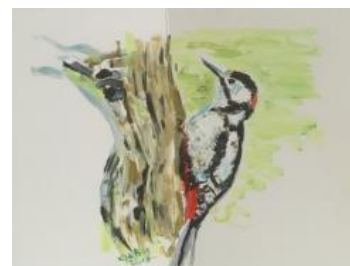
Natuurroute rondom de Wiel van Bassa

Wandel mee met Bas Middelkoop

Vanuit mijn dorp Schoonrewoerd loop ik de Kerkweg op richting de Schoonrewoerdse Wiel, ook wel de Kruithof Wiel genoemd. Het is een prachtige lentedag in 2022, de bomen volop in blad, planten in tuinen en bermen tonen hun kleurenpracht en de vogels laten horen wat hun territorium is.

Ik loop langs de boomgaard met als afscheiding de meidoornhaag, waar ik de heggemus hoor, die op een topje van de heg zit en die zijn niet al te opvallende lenteliedje laat horen. En ook de winterkoning laat van zich horen.

Deze boomgaard met (half)hoogstam wordt beheerd door de Natuur en Vogelwacht Vijfheerenlanden en daar wordt het onderhoud, snoeien, maaien etc. gedaan door vrijwilligers, die in het najaar met elkaar ook weer het fruit plukken, waarvan een deel wordt gebruikt om te versappen en in een mooie fles te verkopen.

Ook de daarop volgende prachtige oude boomgaard aan mijn rechterhand wordt op een natuurlijke wijze beheerd door een aantal vrijwilligers. De leden van de Vereniging tot Instandhouding van de Hoogstamcultuur: 'De Bongerd'. Met zichtbare liefde wordt in deze boomgaard het hele jaar op een biologische manier gewerkt. Ik hoor een groene specht, die vast een nestholte in een hoogstam of knotwilg zal vinden .

Om het huis tegenover deze boomgaard zijn recent nieuwe fruitbomen geplant en dat is een prachtig initiatief, dat er voor zorgt dat fruitbomen een steeds weerkerend beeld blijven in het landschap rondom de Wiel van Bassa. Ook de knotwilgen langs de Kerkweg zijn fraai en passend in het landschap en wie weet huist hier een bosuil of een specht.

Ik loop rechtsaf het fietspad op langs de boerderij van de Fam. den Besten en het fraaie huis van Marga en Erik, beiden betrokken bij de Heerlijkheid Vijfheerenlanden. Erik van Doorn is de penningmeester en Marga Sutherland een actieve vrijwilliger. In de verte zie ik een buizerd op een paaltje, die vanaf deze plek op een muis of ander aas zit te loeren. Om mij heen prachtige hoogstamappel-, peren- en notenbomen. Ik ga iets verderop links en loop de hoogstamboomgaard in die grenst aan de Wiel van Bassa. Dit was jaren geleden een kampeerterrintje voor de echte liefhebber van stilte en natuur.

Bij de picknicktafel neem ik de tijd voor enkele vogels die ik hier kan horen en zien. Hier zijn water, wilgen, riet, struweel en oude fruitbomen; een ideale plek voor een luister- en kijkmomentje. De rietzanger, kleine Karekiet en de bosrietzanger laten hier hun uitbundige gevarieerde zang in riet en opgaand hout horen. Nog niet zo gemakkelijk om ze te zien en de zang te herkennen.

Ik heb er in de loop der jaren aardig wat tijd in gestoken en de geluiden zitten nu in mijn muzikale vogelbrein...dus oefening baart kunst. Ik ga weer terug op het fietswandelpad en kijk rechts uit over het stukje hooiland waar ik rennende hazen zie en verderop in de nevel wat jongvee in vaag zwart/wit. Langs dit weilandje staan mooie grillige knotwilgen en ook dit voorjaar zie en hoor ik hier een Gekraagde Roodstaart.

Voor mij een lievelingsvogel die het best goed doet in vooral bosgebieden. In deze omgeving is deze vogel zeldzaam. Als kind was ik al gefascineerd door deze vogel die in een boomholte in de prachtige hoogstamboomgaard van mijn ouders broedde. Ik loop enkele meters verder met links het bankje naast de bloeiende lindeboom uitkijkend over het moerassige stukje en kijk natuurlijk hier naar het mooie uitzicht over de Wiel.

Het liefst zou ik dit stukje (misschien in mijn fantasie) nog natter en moerassiger willen zien. Zodat er wilde orchideeën, moeraskartelblad en veel koekoeksbloemen en moerasvergeetmijniet groeien. In de brede rietkraag zou ik de eerder genoemde vogels willen horen en zien. Tegenover het stukje 'bos' waarin ik de fitis, de tjiftjaf, de zwartkop en de tuinfluiter hoor. Ik hoop van harte dat dit stuk 'bos' blijft zoals het is.

Iets verderop links de boomgaard aan de Wiel van de Familie ten Brink en ondanks dat het stukje natuur eigen terrein is, wordt het niet ontsierd door een omheining of een hekwerk. Deze openheid maakt de wandeling rondom de Wiel zo aantrekkelijk en

natuurlijk. Als er een strenge winter was, en wie weet komt die nog een keer, dan was deze boomgaard de ingang tot de schaatsbaan op de Wiel .

Ik val nu even in de nostalgie met een streng bevroren Wiel, de boer op klompen, kind en volwassenen op een prikslee, zwieren en rondjes hardrijden op de Wiel...en natuurlijk de koek- en zopietent met chocolademelk en erwtensoep met worst.

Terug naar mijn lentegevoel in 2022 en zie een boomkruiper tegen de stam van een goudrenet. Vervolgens ga ik de Diefdijk op en sta hier altijd even stil om van het mooie uitzicht te genieten. Langs een trappetje naar een woning zie ik klaprozen, kamille en korenbloemen. Dat is goed voor bijen en andere insecten en is een aanmoediging om toe te passen in je eigen tuin.

Natuurlijk kijk ik altijd even naar Hoeve De Kruithof; de mooie boerderij met oude stenen en rieten dak. Ik herken de bewoner, Wim Scherpenzeel, die met zijn tractor de stoep af rijdt. Zijn hondje op de kar kijkt nog even nieuwsgierig achterom. De Kruithof is in het bezit van het Zuid-Hollands Landschap met een bijbehorende werkschuur en een hoogstamboomgaard aan de Wiel. In de leilindes voor het huis zie ik groenlingen, vinken en kwetterende huismussen.

De boomgaarden worden beheerd door Wim Scherpenzeel samen met het Zuid-Hollands Landschap en sinds voorjaar van 2021 in een prachtige samenwerking met de Stichting Heerlijkheid Vijfheerenlanden, die er met veel inzet van vrijwilligers voor zorgen dat de oogst wordt omgezet in (h)eerlijke streekproducten. Daarnaast is het de ambitie van de stichting om dit prachtige natuurgebied te beschermen en te behouden voor komende generaties. Dat is wat ik kan onderschrijven: bescherming van de prachtige Wiel samen met andere natuurgebieden in de Vijfheerenlanden.

Ik kijk ook altijd naar het Dordts Huis wat statig langs de dijk staat met de leilindes voor het huis en aansluitend de berm, met de in bloesemtijd de meest gefotografeerde fruitbomenrij langs de Wiel. Tussen de bomen door kijk ik op de Wiel en zie futen, wilde eenden en kuifeenden, soms zie ik slobend en krakeend. In de winter

zijn hier meer soorten te zien. Om de bocht is de Wiel heel mooi zichtbaar en om dit

nog meer te ervaren loop ik naar beneden door een klaphek naar een prachtige recreatieplek midden in een hoogstamboomgaard van het Zuid-Hollands Landschap. Menig wandelaar en fietser gaat hier even naar beneden om te relaxen of te genieten van een lunch aan het water van de Wiel bij de picknicktafel.

Door een aantal vrijwilligers in de samenwerking 'Commissie Recreatie Wiel' (RCW) wordt dagelijks deze plek schoon en netjes gehouden. Daarnaast streven zij er naar om samen met het Zuid-Hollands Landschap deze plek aantrekkelijk te houden voor rustzoekers en natuurliefhebbers.

Hier zie ik een ijsvogel over het water scheren en hoor ik een grote bonte specht en een kleine karekiet. Alweer een moment van nostalgie; mijn jeugd was sterk verbonden met de Wiel, hier leerde ik zwemmen, vissen op paling, baars en snoek en maakte ik kennis met de vogels in de toen brede rietoevers langs de Wiel. Met een bootje kijken in de nesten van de grote karekieten die hangend vervlochten tussen taaie groengele rietstengels goed te vinden waren. Op vier à vijf plekken een territorium van deze hier nu niet meer broedende vogel, die ook elders in ons land heel zeldzaam is geworden.

Maar wat een fantastische uitbundige vogelzang al vanaf ver hoorbaar over het stille water .Ook de roerdomp en het toen al zeldzame woudaapje zaten in mijn vogelopschrijfboekje (1959).

Ik loop verder op de Diefdijk die onderdeel is van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en recent werden de dijk, de forten en daarmee het gehele gebied toegevoegd aan de Werelderfgoedlijst van Unesco.

Ook dit stuk dijk ter hoogte van de Wiel heeft hoogstambomen met boven aan de dijk een meidoornhaag. Om een mooi zicht op de Wiel te hebben zou deze haag wel wat ingekort kunnen worden. Aan de Gelderse kant van de Diefdijk is door Staatsbosbeheer een mooi natuurgebied aangelegd met weilandjes en bosschages. Ik zie een bruine kiekendief, die in deze buurt een nest heeft, laag zwevend op zoek naar prooi en zie fazanten aan de slootrand

Even later ga ik de Dijkstoep af de Kerkweg op en loop langs het huis van broer Floor. Hier stond eerst mijn ouderlijk huis, een boerderij De Stoep, waar mijn ouders 9 kinderen hebben laten opgroeien tussen koeien, kippen, varkens: één groot speelgebied met veel ruimtes in de boerderij, schuren, de deel, de hooiberg, de boomgaard en de vrije natuur. Mijn kindertijd was niet alleen op de boerderij van mijn ouders, maar ook heel vaak op de boerderij van de Familie Bassa aan de overkant, waar nu de Familie Crum woont.

Rechtstreeks aan de Wiel dus, met heel veel mogelijkheden aan, op en in het water en de vrijheid van de natuur met veel mooie herinneringen. Ik loop verder langs mooie tuinen en langs een kleine boomgaard van Zuid-Holland Landschap, grenzend aan de Wiel. Ook hier weer een prettig zicht zonder een afscheiding naar deze boomgaard toe.

Dat is even anders bij de volgende twee percelen waar een stalen hekwerk afbreuk doen aan de schoonheid van de Wiel. Wie weet wordt dat nog eens een ligusterhaag met houten klaphek, waarbij het zicht op de Wiel blijft.

Aan de overkant kijk ik nog even naar het oude stenen bakhuisje....oh ja het staat er nog.

Ik loop verder langs de Kleine Kruithof met knotwilgen in de scherpe bocht en aangrenzend aan het huis weer een mooie boomgaardje aan de Wiel. Hier hoor ik putters knutten en zie een fazant en een scheldende winterkoning.

Tegenover ligt de grote prachtige boomgaard van Familie de Leeuw. Deze wordt ook onderhouden door Wim Scherpenzeel en de oogst geplukt en verwerkt door de vrijwilligers van de Heerlijkheid Vijfheerenlanden.

Als ik er langs loop is altijd mijn grote wens: Kan deze fraaie boomgaard behouden blijven als boomgaard omdat het belangrijk is als omlijsting van de Schoonrewoerdse Wiel? Ook hier spot ik een aantal vogels o.a. de grasmus en de fitis

Het stukje land er tegenover is van de heer de Leeuw, die op een creatieve manier het stuk grond steeds een andere invulling geeft: van zonnebloemen tot aardappels.

Ik wandel terug naar het dorp en hoor de gierzwaluwen hoog in lucht boven de kerktoren. Bij Eetcafé de Zwaan aan de Dorpstraat neem ik een uitsmijter op het terras om daarna even de Dagwinkel van Ad en Tineke in te gaan. Natuurlijk koop ik daar een onbespoten perensapje van de Heerlijkheid Vijfheerenlanden. En ook de Appel & Perenstroop en het speciale biertje zijn gemaakt van het hoogstamfruit rondom de Schoonrewoerdse Wiel.

Daarna ga ik terug naar Kortgerecht en geniet van mijn sapje in de eigen natuurtuin met oa. de spotvogel, boomkruiper, groenling, de zwartkop, putters en grauwe vliegenvanger..... Zo ontdek je wat lokaal genieten is, dichtbij huis.